

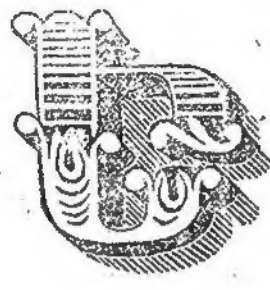
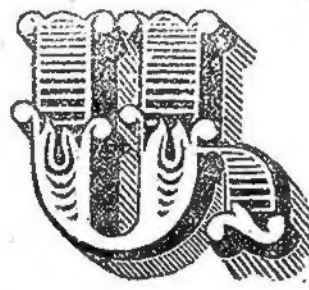
ՀԱՏԸ 5 ՄԻԼԻԵՄ

ՔԱՆՈՒՅԳԻՆ

Տարեկան վեցամսյա	
Երկրագործ . . . 2. 0. 30	40
Արհեստագործ . . . 20	10

ԵՐԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԻՍ ԵՆՈՒՄԻՆԻՑԻՆ

ԱՐՏՈՒՅՈՒՄՆԵՐ ԼԵՆՈՆ ՄԿՐՏԻՆԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԴՆԵՐՈՒ ՕՐԿԱՆ

40 ՀՐԱՏԱՐԱՎՈՒԻ ԶԱՐԱԲԸ ԵՐԵԲ ԱՆԳԱՄ

ԽՐԱՎԱԳՐՈՒԹԻՆ ԵՆ ՏՆՈՐԵՆՈՒԹԻՆ

Տարա Ապրիլ Տարա, Թի 16
ԱՂԵՐԱՆԵՐԻՆ

ՀԱՍՏԵ

Journal AREV

B. P. № 600

Alexandrie, EGYPT

ՀԱՐԱՏԱՐԱՎՈՒՄ ԶԵՆՈՒՄԻՆԵՐԸ ԶԵՆ ՎԵՐԱԳՐԱՆՈՒՄ

ՏՆՈՐԵՆ-ԽՐԱՎԱԳՐԱԿԵՆ ՎԱՅԱՆ ԹԵԲԵԱՆ

ԱՆՀԱՐԿԻ ՀԵՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«Համագործակցող կուսակցություն» (Հնչակեան և Ռամկապար) վերջին ցերեկային մասին «տեղեկություն» տալով մեր ընթերցողներին, մենք հարցում ուղարկում ենք այդ կուսակցությանը՝ «հետևելով խնդրելով որ հաշտվեք թե՛ «Երևան» և այն «հայ կամաւորական գործը», որուն ինչպես կը տրբուէր այդ ներկայացումը:

«Ինչու՞ ըրիք» չէ որ կը ըսենք. «իրաւունքի և իրաւասութեան հարց չէ որ կը հանենք, ոչ ալ վստահ ենք իրաւունքի կամ անվստահելիութեան խնդրի» Մենք միայն մէկ պէտք մը կ'ուզենք հաշտել:

«Որո՞ւ պիտի յատկացուի այդ գումարը և որո՞ւ միջոցաւ»:

«Համագործակցող կուսակցություն» կ'սպասենք այդ կէտին «հաշտման»:

Այս տողերը առաջին և վերջին մասերն են հինգշաբթի օրուան ՅԱՆԱՐԵՐԻ ԽՈՐԱԳՐԱԿԱՆԻՆ՝ որ ԱՅՆ հարկի խորհրդաւորութեան» տիտղոսը կը կրէ, և որուն հոս հասած առաւունք միաժամանակ ստացանք անոր ի պատասխան քանի մը գրութիւններ Դահլիշի Հնչակեան և Ռամկապար ընկերներու կողմէ:

Պիտի չհրատարակենք այդ գրութիւնները. նախ որովհետեւ ըստ մեզ աւելորդ յուզումով մը գրուած են անոնք, և երկրորդ՝ որովհետեւ մենք այնպէս կը նկատենք որ անհատ ընկերներ, երբ մասնաւորապէս պաշտօն տրուած չ'իրենց, հանգամանք և իրաւունք չունեն յանուն իրենց պատկանած մարմնոյն՝ անոր ուղղուած հարցում մի մը պատասխանելու: Հետեւաբար, վերապահելով այդ իրաւունքը համագործակցող կուսակցութեանց Դահլիշի մարմնոյն և յուսալով մեր մասին՝ որ ան պէտք չի տեսնէր պատասխանի իր այդ իրաւունքը գործածելու, կը ներկայացնենք մեր կողմէ քանի մը ընդհանուր նկատողութիւններ զորոս ո'ւ և է մէկը կընայ ընել և որոնք մեր կարծիքով կը լուսարանեն խնդրը՝ առանց անոր խորը մտնելու:

Բայց իրօք այս կարգի խնդիր մը կա՞յ, կրնա՞յ ըլլալ, թէ ոչ՞ կ'ուզեն բռնի ստեղծել զայն, գոյութիւն ունեցող միակ մեծ խնդրոյն, Անհամբարձիւթեան, Անմիութեան խնդրոյն վրայէն ուշադրութիւնները վերաբեցնելու, ինչպէս մը յառաջ բերելու համար... Մենք այս վերջին կարծիքն ունենալու կը մղուինք, որովհետեւ մեր մէջ կուսակցական գործունէութեան միջոցով հիմա ընդունուած սովորութիւններուն կատարելապէս համաձայն է համագործակցող կուսակցութեանց Դահլիշի մարմնոյն ընթացքը և ա-

ռաջին անգամն է, եթէ չենք սըխալիր, որ կուսակցական թերթ մը այս կարգի խնդիր մը կը հանէ ուրիշ կուսակցութեան մը կամ ուրիշ կուսակցութիւններու գէ՞մ:

Արդարեւ, ընդունուելու է մինչև հիմա մեր մէջ այն սովորութիւնը՝ արդիւնք մեր քաղաքական պայմաններուն և կատարուած գործին տեսակին՝ որ մեր կուսակցութիւնները, ժողովուրդէն իրենց առած դրամին հաշիւը, միանգամայն նկատուելի և բարոյական հաշիւը, ժողովուրդին չեն տար այլ ինքզինքնուն, իրենց գերադաս մարմիններուն և ժողովներուն՝ Յեղափոխական կուսակցութիւն մը որ միմիայն իր անունովը և առանց ուրիշ ու և նպատակ ցոյց տալու, հանգամանակութիւն կ'ընէ ժողովուրդէն, յայտնի է թէ զայն պիտի գործածէ իր ծրագրին մէջ գտնուած նպատակին, որով այդ հանգամանակութեան կը մասնակցին ժողովուրդէն անոնք՝ որ առաւել կամ նուազ կը համակրին այդ նպատակին և կը վստահին այդ կուսակցութեան: Այս հիման վրայ է որ, վերջին 15.20 տարուան ընթացքին, Հայ ժողովուրդին դիմած է ամէնէն շատ և անոր նպատակն է ընդունած Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը:

Յեղափոխական կուսակցութեան մը համար «կամաւորական գործը» միշտ կայ և իր բոլոր գործը ան է արդէն, որով իր հաւաքած նպատակներն ալ, երբ կանխապէս ծանուցուած մասնաւոր նպատակի մը յատկացուած չեն, կը յատկացուին սկզբամբ այդ նպատակին: Կենթադրենք թէ վերջիններս անգամայն Սուէտիացի գաղութականներուն ինքնապատ ներկայացում մը տալէ ետք Դահլիշի Համագործակցող կուսակցութիւնը այս անգամ պէտք տեսած էին «յոգուտ կամաւորական գործին» բացատրութիւնը գնելու իրենց անցեալ կրթական հանգէտին յայտարարութիւններուն վրայ, հասկնալու համար նախորդէն անոր տարբերութիւնը:

Երբ կուսակցութիւն մը իր բուն գործէն դուրս ուրիշ գործի մը ի նպատակ հանգանակութիւն մը կը կատարէ կամ ներկայացում մը կը կազմակերպէ, բնականաբար անոր հաշիւը, յատկ ու ճիշդ, ժողովուրդին տալու պարտաւոր է, ինչպէս ըրաւ Դահլիշի Համագործակցող Մարմինը վերջ յիշուած նախորդ հանդէսին համար, և ինչպէս պիտի ընէ անշուշտ Հ. Յ. Դ. Արեւմտահայկոյն Ենթակոմիտէին Թատերական Յանձնախումբը «Արցունքի Հովիտի» հանդիպումին համար, որ նոյն նպատակին՝ Սուէտիացի գաղութականներուն՝ յատկացուած ըլլալով, չենք գիտեր ինչու անցեալ շաբթու «Երևան»-ը, 3. — Պ. Ռուկլիւնի, Հայաստանի շարժումն զէմ կազմուած միջոցով մը ներկայ գտնուելու հրաւերը մերժելով, կ'ըսէ իր նամակին մէջ. «Երբ մեր մը որ կը վախճայ իր անհատական նպատակները ունենալու և թշնամանքներու դէմ պայքարելու և կը վախճայ իր ծայրը բարձրացնելու յանուն Պիւնիքի, բարձրացնելու ի նպատակ Հայկերուն և Հրէաներուն, վերջին 18 ամիսներու ընթացքին մէջ կատարուած անարդարութիւններուն մէջ Գերմանիոյ ունեցած անարդար պատասխանատուութիւնը պէտք է բաժնուի չէղքներուն կողմէ՝ որոնց գլուխը կը դռնուին Միացեալ Նահանգները»:

«Երևան»-ը մէջ հրատարակուած անոր հաշուետուութեան հետ միասին հրատարակուած չէր նաև այդ կէտին յատկացումը:

Վերադառնալով միև խնդրոյն, մեր պաշտօնակիցն իր «հետաքրքրութիւնը» արգարացնելու համար կ'ըսէ՝ թէ «գաղտնի ծրագիրներու տեղեկանալու ու և փափաք չունենք», այլ կ'ուզէ միայն գիտնալ թէ «որն է այն կամաւորական գործը որուն պիտի յատկացուի ներկայացման արդիւնքը», քանի որ «Հայ կամաւորները ըլլալով կան 1. Ազգ. Բերքի կազմակերպած վեց գունդերը. 2. Վեցերորդ գրութիւնականներուն ծանուցուած Հնչակեան կամաւորներու գունդը, 3. Եղիպատհայ կամաւորները», ու կը կրկնէ. «Համագործակցող կուսակցութիւնները Հայ կամաւորական գործը ըսելով այս երեքէն ո՞րն է որ կը հասկնան»:

Ինչպէս ըսինք, մենք այս հարցումին որոշ պատասխան մը տալու ո'չ իրաւասութիւն ունինք և ո'չ ալ պէտք կ'զգանք. պէտք չենք զգար որովհետեւ այս հետաքրքրութիւնը անսովոր կը գտնենք, որովհետեւ «կամաւորական գործ»-ով դրազիւ, այս միջոցին մասնաւոր, չափազանց բնական ըլլալով յեղափոխական կուսակցութեանց համար՝ այդ գործը կընայ յիշուածներէն մին կամ անկէ դուրս ուրիշ մը ըլլալ և սակայն կուսակցութիւնները կրնան յարմար չնկատել և չափ անոր մասնակցելու բացառապէս տեղեկութիւններն: Յեղափոխական կուսակցութիւն մըն է արդեօք՝ որ ասիկա մեղք պիտի համարէր անոնց, երբ ի մասնաւորին նոյն այդ կուսակցութիւնը վերջին 4.5 տարուան միջոցին Պիւնիքի մէջ իր կատարած «Սուտեի համար», «Ուսանողներու համար» և այլ անուններով հրապարակային հանգանակութիւններուն մասին ո'չ առաջ ետքը ո'ւ և է լուսարանութիւն տալու հարկ չէ զգացած և չէ տուած:

Այս ամէն պատճառներով, յայտնուած հետաքրքրութիւնը, հակառակ իր անմեղ ու պարզ երեւոյթին, մեղի այդպէս չերեւիր պէտք չկայ անոր գոհացում տալու:

ՎԱՅԱՆ ԹԵԲԵԱՆ

ՀԱՅԵՐԸ ԵՆ ՌՈՒՊԼԵՍ

Նիւ-Եօք, 3. — Պ. Ռուկլիւնի, Հայաստանի շարժումն զէմ կազմուած միջոցով մը ներկայ գտնուելու հրաւերը մերժելով, կ'ըսէ իր նամակին մէջ. «Երբ մեր մը որ կը վախճայ իր անհատական նպատակները ունենալու և թշնամանքներու դէմ պայքարելու և կը վախճայ իր ծայրը բարձրացնելու յանուն Պիւնիքի, բարձրացնելու ի նպատակ Հայկերուն և Հրէաներուն, վերջին 18 ամիսներու ընթացքին մէջ կատարուած անարդարութիւններուն մէջ Գերմանիոյ ունեցած անարդար պատասխանատուութիւնը պէտք է բաժնուի չէղքներուն կողմէ՝ որոնց գլուխը կը դռնուին Միացեալ Նահանգները»:

ՕՐԸ ՕՐԵՆ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՎԻՍՈՐԵՆ
ԵՆ ՌՈՍԻԿԱՆ ՆԻԲ ԳԱՐԹԸՐ

Տարբերակ բաներ անցնելու վրայ են Ամերիկայի մէջ:

Գիտե՞ք որ նախագահ Վիլսոնը գիւշարաւորական յաղթանակ մը տարաւ Գերմանիոյ վրայ՝ ընդծովանալու աշխարհահաշակ խնդրոյն մէջ, Բաւարիան առանձին կայ որ դերման ծովաները ճամբորդի նաւ ընկողմ չունեն Հիւսիսային Միւսին կամ Աւստրալիան մէջ. «Անընտան» թորիկաւարութիւնը պատճառաւ կատարուեցաւ աւստրիական դրօշ կրող ընդծովանէ մը. Պ. Վիլսոնը կը մնայ այժմ Աւստրիոյ կառավարութեան հետ ձեռնարկել նոյն դիւանագիտական բանախօսութիւնը որ ամիսներով երկայնատեղ էին ժողովուրդներու հետ... Յոյս կայ որ տասնեակ մը շուրջաններ ընկողմէ, քանի մը հաղար հողի ծովամօսն ընկել յետոյ՝ Աւստրիա ալ հետեւի իր դաշնակցին օրինակին և գոհացում տայ Ամերիկայի օրինաւոր պահանջներուն... Ինչ վրայ մարդկային առաւել կամ նուազ ըստմիտ կանգնելու կորուստը, հերթ է որ սկզբունքը յաղթէ ի վերջոյ և մընայ անմահ իսկանը սկզբունքն է. մընայած անցաւ որ, անձ ըլլալ թէ իր...:

Ու վերջին կը քննադատուի կը հանգչի իր քրտնաշանթին ձեռք բերած, այնքան դժուարաւ խառն դափնիներուն վերայ, մասնաւորապէս որ անոնց վրայ աւելցած են այժմ հարսանեկան պակշը ու գոյնգոյն փունջները զորս իր վերջին կատարուած ամուսնութիւնը ընծայ բնութիւնը... Տեղեկներ ու ծաղիկներ, սէր ու մեղաբանութիւն, ամբողջ հովուերգական շրջապատներ մը, բնականաբար մը, որքան հեռու և տարբեր պատերազմին արտաբերող տեսլանքներն... Ահ, այո՛, Ամերիկան չէր ո'ւ մինչև իր ծուծը, չէր ո'ւ մինչև իր օրէնսդէտ ու նորմեր, սոյն նախագահին խաղաղասէր ու սիրաթափախ հոգեւի խորը...:

Ու մինչ վիլսոնը կը քննադատուի, չէր զուգորդուի իր մեծ երազին անմահութեամբ, Գերմանիան կը գործեն, իրենց սովորութեան համաձայն... Որովհետեւ այս ժողովուրդը եթէ չգործէ, չապրիք. Տէրութիւն ծանօթ խօսքը՝ «Կը մտածեմ, ուրիշ կ'ապրիմ», իրենք ապա փոխած են, «Կը գործեմ, ուրիշ կ'ապրիմ»: Հոգ չէ թէ աւեր գործին, չարք գործին. հոգ չէ թէ ապրելու համար, մեղքն է: Կը գործեն իր, ասիկա կը բաւէ իրենց, Գերմանիան իրենքն են, քանի որ անիկա, ըստ վիլսոնի, արդիւնաւոր է հոգի միջազգային օրէնքներէն, այլ հրճութիւն, որմբարձակութիւն... Ասիկա ընելու համար պէտք է իր կայ դերմանական գրօշակ պարելու, ինչ որ պաշտօնական գոյն մը կը կրող կատարուած եղունկն, և պատճառ՝ դիւանագիտական անհաճոյ վէճերու...:

Ինչ էր Գերմանացիներու հետապնդած նպատակը շուրջաններ ընկողմով: Արդիւնք որ Ամերիկայէն ռազմամթերք ու պատերազմական իրենք չէր յաղահանելու: Միթէ այս նպատակը աւելի դիւրաւ և արմատական կերպով կարելի չէ իրադարձել՝ հրգեհելով, օդը հանելով Դաշնակցիներուն համար ապրամթերք ու թնդանօթ չէնող ֆապրիքները... Ասոր կ'ըսեն չարքը արմատէն կտրել վրցներ:

Ու Գերմանիան կը գործի վրայ են: Շարաթ չանցնիր որ լուրը չառնենք կրակի և ուռմբի միջոցաւ ինքնուրուած անապիկ գործատուներու... Եւ վիլսոնը կը շարունակէ զննալ, ու ամերիկ. մաս մուլն և հանրային կարծիքն ալ կը քննադատուի չափազանց ու փոքրիկ, ինչ որ իրենց սիրական ու անվստաւարական է պատերազմին սկիզբէն ի վեր իսկ ոտուկ կանուխութիւնը: Ան ալ կը շարունակէ յանցաւորները չի գտնալ...:

Եւ ըսել թէ Ամերիկա մեծանշակ Նիւ Գարթըր, անարդարաւոր ոտուկանքն, Լըքսը և Շէրլոք Հոլմսի մեծանշան մրցակցին հայրենիքն է:

Ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ այս հանձնարար չեք իրել, որուն աչքերէն քան չէր վրեպէր, որուն հուշիւր ձեռքերէն օճապործ չէր փախէր, անկարող կը յայտնուի ամերիկ. ճարտարաւեստը սարսափի մատնող օճապործները երեւան հանելու:

Ու անոնք կանգնած մը ծայր կուտայ միտքին մէջ:

Արդեօք, կը հարցնեմ անվստաւոր արդեօք Նիւ Գարթըրը գերմանական ծագումն է...:

Ու ասոր պատասխանը դեռ չի տուած, որի կողմէ մը ևս կը ծնի միտքին մէջ, նոյնքան անուշիկ:

Արդեօք գերմանական դրամը այս մեծ ոտուկան ալ յայտնուի կայանուի...:

Ահ, ամէն ինչ կարելի է, ամէն ինչ, բայց ի ամերիկեան անբացատրելի հեղուկեան թօթախառնէ:

Մ. Ս. Գիւրճեան

ԹԵ ԻՆՉ ՊԻՏԻ ԸՍԷՐ ԱՆ

«Երևան»-ն անցնէ այն դէպքերուն կամ այն պարագաներուն որ ասեղութեան այդ կրակը բնակչութիւնը մէջ իրարու դէմ:

«Հաւանական է որ մեղքը ձեռք չէ ալ չար ստատաւայներ: Այո, չար ստատաւայներ հնարքներուն գոյութեան պէտք է հաւատալ: Չար ստատաւայ ինչքէ մտքէ չանցած միջոցներ ունի զոր դիմէ գործածել իր չարաշար յայտարարութեան համար: Անիկա նոյն իսկ մարդուն օրին մը: Կոգնելով մէջէն կը հանէ զէնքերը զոր անոր դէմ կը կրեարկէ: Մեր ձեռքերը, մեր անուշադրութիւնները, մեր վրդապանները նոյնքան նեղոր են որոնց թիւրքերը մենք իսկ ենք: Եւ չար ստատաւայ փողոցին արմուկին ետեւ դաւաճակաւ սպասող աւաղակն ու արիւնքն ալ է. մեղք յանկարծակի կը բերէ: Փորձաւոր մէջ կ'ընենք: Կ'անցնենք դիմաւորութիւն մէջ ինչպէ՞ս: Կ'անցնենք մտքէն: Կ'անցնենք անոնց պատճառը հանչնալու: Կը զրպարտենք, մեր ձեռք մէկ կերպի յաղորդ տալու համար, անձեր ողորդ համար սէր, մեծարանք, համակրութիւն ունենելով միայնաւորապէս բնական հասկնալով թէ ինչպէս կը քննադատուի այս ստատաւայ յանցանքը: Չար ստատաւայ ամէն մասնակց ձեռքին մէջ պատրաստ պատան մը ունի, զոր ճահաւոր վայրկեանին դիմէ փաթթել մեր աչքերուն, և կը զայնիւր և կ'ունենէ ջայլեր որ մեղք մեր երթալ չուզած ճամբաներէն կը տանին: Չարմանալի բան. վայրկեաններ կ'ունենանք յոր մեղք ալ կը զարմանանք թէ ինչու և ինչպէս այսպիսի ինչի ենք: Կը զարմանանք, վստահ չենք: Երբ զարմանանք, չանաւ միտքներուն չանցողութիւնը որ ան չար ստատաւայ, որ մեղք ալ վիճակէն կ'ընէ:

(*) Այս երկու ընտանիքներում ավերիկա մեկնուսից առիթով համալիրաբան նոր ցույցի մը առարկայ կ'ըլլան միշտ գաղափարականները: Ուստի անապատ Կրանը պէյ ծրի «բաւար» կուտայ իրենց, ու իսպալկան հելապոստը ծրի «վիզէ» բնիկ էր խոսանալ:

այս առթիւ իր ինչպէս նաև Բրիտ. կար-
միր ինչպէս ընկերութեան՝ արտադրելու շը-
նորակալութիւնները յայտնելու այն
բոլոր հասարակութեանց և անձերուն
որոնք իրենց նուիրատուութիւններով
կամ աջակցութեամբ օգնեցին այս փա-
ռաւոր արդիւնքին: Ն. Վ. Եր. խորագրեալ
դրամուկը Երկրագործի Ժողովրդին իր
կողմէն տուած առատաձեւն և արտադրելու
ողով պատասխանէ, և իր այս դրամ-
նակութիւնը պիտի բաժնուի ոչ միայն
Երկրագործի Բրիտ. Գաղութին՝ այլ Միջին
Բրիտանիոյ բոլոր մասերուն մէջ: Վ. Եր.
բաւոր կամ հաւանք գինուորներուն և
նաւագներուն տառապանքները թեթիւ-
ցնելու համար այսպիսի առատաձեւն եւ
դանակաւ մը Երկրագործներուն մասնակ-
ցութիւնը՝ բացառապէս կ'ապացուցա-
նէ իրենց համակրութիւնը և իրենց
երախտագիտական դժգոհմանը այն քա-
ջարի մարդկանց հանդէպ, որոնցմէ շա-
տաւոր վերադարձուն են կամ հեռանալու
ցած Երկրագործի խաղաղութեան, ա-
յսոր անդորրութեան և յանձնու պատ-
պանութեան համար: Հետեւեալ ցուցա-
կը ցոյց կ'ուսայ Երկրագործի քաղաքնե-
րուն և դաւաճներուն մէջ հաւաքուած
գումարներուն զանակը: Մօտ ատենէն
արձանագրուողներուն անունները պիտի
բուժակող մանրամասն ցուցակներ պիտի
հրատարակուին, բայց անոնք այնքան
ստուար են, որ պայմանաւոր մը ան-
խառնակելի է:

Ն. Բ. Մուլթանը Ե. Ո. 500.000,
Մէնուֆիլի նահանգ 14,594.513, Եւրո-
պէի նահանգ 8, 891.173, Ասիոյ նա-

հանգ 8,261.562, Եւրոպէի նահանգ
8,215.355, Տարալիայի նահանգ 7,185.850,
Միլիթի նահանգ 6,367.815, Պէլէրայի
նահանգ 5,174.708, Ֆէյլուի նահանգ
5,000.000, Կիլիկիոյ նահանգ 3,623.626,
Քալուպիէի նահանգ 3,355.273, Պէլի-
Սուէֆի նահանգ 3,142.536, Կիլիկիոյ նա-
հանգ 2,901.783, Քէնէի նահանգ
2,236.600, Ասուանի նահանգ 497.705,
Սուէզի կառավարչապետութիւն 237.568,
Տարիէի կառավարչապետութիւն 222.250,
Քարմալի կառավարչապետութիւն 201.000
Բօր-Սալիի և Սուէզի ջրանցքի շրջա-
նէն 2,601.835, Գալիֆի կառավարչա-
պետութիւն և զանազանք 12,444.679,
Աղեքսանդրիոյ կառավարչապետութիւն
16,825. 731: Համապատմար Երկր. ոսկի
112,534 և 001 միլիէն:

Զակաղիկ-Իսմաիլի գծին կրկնաբե-
նը. — Երկրագործի Բրիտ. Զօրաց Ընդ-
Հրամանատար Զօր. Մարտիէի և զեկտ.
Թուականութիւն մէկ հրամանագիրը կը յայտ-
նէ թէ Զակաղիկ-Իսմաիլի գծին պետական
կրկնաբենը պիտի ըլլաւ, և սակայն նը-
կատելով որ անկարելի է իսկոյն արտա-
ստիպանել յիշեալ գծին անցած հողե-
րուն տեղերը, Երկրագործաց Վարչու-
թիւնը անմիջապէս պիտի դրաւ այդ
հողերը և յառաջիկային անոնց հատու-
ցումը պիտի կատարուի համաձայն օրի-
նաց, հաշտարար եղանակաւ մը կամ դա-
տարանի վճռով: Այն հողատեղերը որոնք
զանգաւ մը ունին պէտք է դրաւարակաւ
խմայնել զայն իրենց միտքերին՝ կամ
կառավարչին՝ մինչև 15 դեկտ. 1915:

Մարմանաւորութիւնները թէպէտ ոչ
այնքան ճշգրտաւ, բայց կը կարծուի թէ
արկածը անդադուեցին արդիւնք եւ-
ղած է: Գարածէն գէպի Գարիթ Երկր. գը-
ծին վրայ կ'աժուրջ մը կայ, Երկր. վը-
րայ ձգուած, որուն զով պղտիկ պետակ
մը կը գտնուի, ճախճախաւ և բաւական
խտրուակ. հաւանական է թէ միտքեւան
և իր սրբաշու ընթացքին մէջ օրման-
լիւն շնչաւ և ինկած է ճարձքին մէջ:
Զրկելով և խեղդելով իր երկու վարիչ-
ները Մէլը գտնուող երկու ճամբորդները,
անդրիայի օգնական մը և իր կինը, ա-
զատուած են, թեթիւ վերքեր ստանալով:
Զոհերէն մէկն է Թարուիլիսի Պէր-
պէրեան՝ որդի այրի տիկ. Մ. Պէրպէրեանի,

լուրջ և հաղիւ տառնեմը տարեկան յաղ-
թանգով երկրագործ մը, որ միակ նե-
յուկը և պաշտպանն էր իր ընտանիքին:
Իսկ միւսը՝ վարձար Գարիթեան, որդի
Տիւրան Գարիթեանի (Երբեմնի խոբագիր
«Հայիկ» լրագրոյ) որ մեծած է յԱղեք-
սանդրիայ, դեռ հաղիւ 26 տարեկան էր:
Երկուքն ալ իրենց արեւմտին մէջ լաւ
ապրեցաւ մը կը խոստանային:

Զոհերէն թաղումը կատարուեցաւ
շաբաթ առաւօտ ժամը 11ին, Մարմինայի
Հայոց Գերեմմանտան մէջ, 'ի ներկա-
յութեան ազգականներու և բարեկամներու
խառն և յուզուած բազմութեան մը:
Ա. Գ.

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՄԵՐ

Սերպիական ամկառնէն

Սերպիկ, 3. — Հաւաստի աղբիւրէն
հասնող լուրերը կ'իմացնեն թէ Աւստրո-
Գերմանիան այժմ Մանսթըր մտած և
Աւստրիական դրոշակը պարզած են: Կ'ը-
պատի որ Պուլկարներն ալ առնուաղն
օր մը վերը մտած գործեն:

Աթէնք, 4. — Պուլկար-Գերմանի-
ան Մանսթըրը դրաւ իրենց ձեռքը վը-
րմիտ: Կ'իմացնէ թէ Զօր. Մաքսիմի
սերպ գնալի մը վերադարձած է, այ-
սուհանքերը կարողացած է Պուլկար-Գեր-
ման բանակները վարել:

Աթէնք, 2. — Սերպիոյ որոշեցին
Մանսթըրէն մէջ չընդունել: Երկուշաբ-
թի օր քաղաքը վերջնականապէս Պուլ-
կարներուն թողուեցաւ: Սերպ գորա-
խուճիկի հրամանատար գնդապետ Վա-
սիլ Կիրակի առաւ օտ Յունաստանի դեմ
պանին ծանոց Սերպիոյն առանց կը-
ռիւր քաղաքը լքելու մտադրութիւնը,
անօգուտ կերպով արեւն թափել խու-
սափելու համար: Ռումանիոյ և Յու-
նաստանի հիւպատոսներն, Յունաց պատ-
րիարքն և Պուլկարաց էկզարքն կաղ-
մուած յանձնախումբ մը անուանուեցաւ
անձնատուր ըլլալու մասին Պուլկարնե-
րու հետ բանակցելու համար: Գնդապետ
Վասիլ վերջին երկարութեամբ ձեռնարկ
գնաց:

Սերպիկ, 3. — Սերպիոյ զէպի Ռէզ-
նա կը քաշուին:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Սերպիկ, 3. — Երաշխաւորութեան
խնդիրը կայուն վիճակի մը մէջ կը մը-
նայ: Կառավարութիւնը Գաշապից ալ-
բութիւնները գոհացնելու համար երկ-
րին չէզոքութիւնը չի վտանգող լուծում
մը կը փնտռէ: (Մ. Զ. Ե.)

Բարիկ, 4. — Պ. Տրիֆ Բոչէն Հը-
ռոմի ճամբով առաւօտուն չու հասաւ:

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

ՕՏԱՐ ՆԱԽԵՐԸ ԿԸ ԴԵՐԱԻ
Պուլքէշ, 4. — (Պաշտ.) Աղբային
պաշտպանութեան շահուն համար՝ իշխա-
նութիւնները գրաւեցին ռուսական
հաւանադիրներուն մէջ գտնուող բո-
լոր օտար նաւերը:

ԹՈՒՐԿԻԱ

Լոնտոն, 2. — Թուրքիոյ պետական
նախագիծը կայսրութեան ծախսերը 36
միլիոն անդլ. ոսկի և հաշտութեան ալ
22 միլիոն անդլ. ոսկի կը գնահատուի:
Երկուսն ալ իրարմէ իրար կ'ընդունին
թէ պատերազմական ծախսերը ամէն հա-
խառնութիւնը դրած անցած են և թէ
կարգադրութեան միակ միջոցն է Գեր-
մանիայէն փողատութիւններ կ'ընդունել:

Լոնտոն, 2. — Ինչպէս փաշա Սօֆիա
հասաւ և այնքան պատերազմ. նախա-
րարին: Մօք.

Արեւելեան ամկառնէն

Լոնտոն, 2. — Կը հաստատուի թէ
Ռուսիոյ վաճառարանի (2) արեւմտ, հա-
ւանական է որ 25-րդ օրը ալ ձեռնարկ
ընեն իրական ըլլալ: Միւս կողմէ Գերման
պաշտ. զեկայ մը կը հաստատուի Ռուս-

րուն կալիֆիոյ մէջ ունեցած գործունե-
ութիւնը և յաւաքողութեանը: Մօք.

Ջերիկ, 3. — Զօրաց կը շրջի թէ
Ռուսներն կալիֆիոյ մէջ պատրաստած
զօրաւոր յարձակողականին պատճառաւ
Գերման կարեւոր ոյժ մը Պալեստինէն
քաշուած և հարաւ-արեւել. ճակատին
վրայ դրկուած է:

Բեյրութ, 4. — (Պաշտ.) Ռու-
սական հրետանին շատ ծանր կորուստ-
ներ պատճառեց թշնամիին Սէֆէի մէջ:
Սթիբի ճակտ եղբորին վրայ, թշնամին
անկարգ կերպով փախաւ:

Արեւմտեան ամկառնէն

Բարիկ, 2. — Զօր. Ժօֆը Զրանա-
յի աղբ. բանակներուն վերին հրամանա-
տար անուանուեցաւ: Այս տիտղոսին մաս
կը կաղմէ Պալեստինայի բանակներուն և
ընդհանրապէս բոլոր Ֆրանս. ուժերուն
հրամանատարութիւնը, բացի գաղթական
նախարարութեան պատկանող բանակ-
ներէն:

Բարիկ, 5. — Օրուան ընթացքին
հրետանին գործողութիւնները երկուս-
տեք աւելի բուռն եղան: Պէլէգրայի մէջ
մեր հրետանին արդիւնաւոր ուժակոծու-
թիւններ կատարեց 'Հէթասի շրջանին
հաղորդակցութեան խրամներուն վրայ ուր
թշնամի զինուորները շարժումներ կը-
նշարկուէին: Արդուայի մէջ, մեր մարտ-
կողմերը ետանդամը պատասխանեցին
Բրասիլի և Լօսի հարաւ- արեւմտ. մեր
կրկնակ խրամներուն վրայ կատարուած
բուռն ուժակոծութեան: Արաքի վրայ մէկ
քանի հրդեհիչ ռումբեր, առանց վնասի
Սօմի և Ուաղի մէջտեղէն մեր խրամային
գործիքները Հէրպէլ-ճոռի հրետանիով
մէջ թշնամի կայաններ քանդեցին, և
Թիլոյի առջև կամարի տակ գործունեւ
գնդացիներու ապստամբութեան մը: Ա-
պաստ մեղքը Զերիլ շրջանին մէջ, Սէն-
Մարի անուանին և Թրասի-լը-Վալի արեւ-
ել. կողմը, և Էքարթի մէջ Մէօզի բար-
ձունքներուն վրայ:

ՃԱՌՈՆ

Թօքիո, 2. — Տիէթի բացման պա-
նուն Միքստոն իր ճառին մէջ ըսաւ թէ
Ճապոնի և Մեծն Բրիտանիոյ միութիւնը
և Ռուսիոյ և Ֆրանսիայի հետ ունեցած
համաձայնութիւնը աւելի մոտեցան
ըլլալու ճամբուն մէջն են:

Իտալական ամկառնէն

Լոնտոն, 4. — (Պաշտ.) Մեր Մօնթէ-
Բիանօյի դիրքերէն բուռն ուժակոծու-
թիւններ իրենց վրայ Օսլաւայի արեւ-
ել. կողմը և Մօնթէ Սան Միլէի հիւ-
սիսակողմը քաղմաթիւ յարձակումներ
են մղեցնելու:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Լոնտոն, 3. — Յունական «Զարիֆ»
շտրիմաւ ընկերութեան: Նախագիծ ա-
ղտուած են:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Սերպիական ամկառնէն

Ամսթրամ, 5. — Պուլկար գեկայ մը
կը յիշատակի թէ Նիւ-Սօֆիա երկարուող

հաղորդակցութիւններ վերահաստատու-
ած են: Այսուհետեւ կարեւոր է յիշատակել
թէ Նիւ-Պէլկար երկարուող գիծը միշտ
կ'ընտան կը մնայ:

Բարիկ, 5. — (Պաշտ.) Արեւել. բա-
նակ. — Նախորդ գեկայով սեպտ. 3ին յի-
շատուած սեղական գործողութիւններ
բաւական բուռն եղած են, մասնաւորապէս
դէպի Բօսնիոյ, ուր Պուլկարներ՝ որ-
բանկոտներն մը վերջ մեր դիրքերուն վրայ
յարձակեցան, սակայն եւ մղուեցան: Մեր-
մային անցնելու փորձ մեր հրետանին եւ
հետեւակաւորին կրակով կատեցուցաւ:
Արաքի Մանսթըրը պարպած ըլլալով՝
Աւստրո-պուլկար խառն պահակաւորներ
հաղաւ մսան:

Յունաստան

ԴԱՇՆԱԿՅՈՒՄ ԿԸ ԴԵՐԱՅԻՆ ՅՈՐՆ ՆԱԽԵՐԸ
Բարիկ, 5. — Յունական կառավարու-
թեան երկրին ընթացքին համար, Դաշնա-
կից պետութիւններ իրենց նախադրեցե-
րուն մէջ վար դրին Յունաստան երաւու
համար արեւելի բնոցած նաւերը:

Արեւելեան ամկառնէն

Բեյրութ, 5. — (Պաշտ.) Գերման
յարձակողականի փորձ մը կատեցուցին:
Տիլիսի օդանոցի մէջ, Սիւսի մէջ ինչպիսի-
սեպտ. կողմը:

Արեւմտեան ամկառնէն

ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԳԼՈՅ ՄԷՋ

Լոնտոն, 5. — Երեւել. Ժողովոյ անդամ
Պ. Ճեյն Թօմաս, Լօն Իրքին մէջ երկա-
րուղիներու պատեմից մէկ միջինկին
ըսաւ՝ թէ երկի Լօն Տեպիին հետ ճեպակ-
ցած եր եւ թէ այս վերջին իրեն յայտարա-
րած եր թէ իր գործաւարտութեան ծրագիր
իր յուսացած կերպով չի յաջողած այնպէս
իմպիւս կ'ապահուի: Պ. Թօմաս աւելցուց թէ
գլխաւորապէս իր հաշիւները պար-
տաւոր են իրենց ինչ մը ընելու այս ընդ-
ջին մէկ քանի օրերու ընթացքին՝ որուն ար-
դիւնը պիտի ըլլաւ վնասական պատշաճան
մը շալ բոլոր կանխահա հաշիւներն բա-
նակցութիւններուն:

ՊԻՈՒ ՊԱՊԸ ԵՒ ՀԱՇՈՒԹԻՒՆԸ

Հոռոմ, 5. — Վաղը գումարուելիք
կարիքներու Ժողովի մը մէջ (Բոնիս-
սօրիա) Ս. Պապը հաւ մը պիտի արտասանե-
րու ընթացքին դարձեալ պիտի ողբալ պա-
ստաւորին արեւալիքներուն վրայ: Հոգեւոր
պիտի այս առիթի պիտի մարդի որ արագ
հաշուարկին մը կ'ընել, որ ըլլալ արդար եւ
սեւական, առանց պատեցաւ միկ կողմերն
վին ի վնաս միւսին նպաստաւորու:

Իտալական ամկառնէն

Բարիկ, 5. — Զօր. Բոնո, Զօր. Բա-
սօմայի սեղակալը, Բարիկ հասաւ, իր
Խալիոյ երկարացուցիչ գումարուելիք պա-
ստաւորական համազգային խորհրդին մէջ:

Հոռոմ, 5. — Երեւել. Ժողովի վիճա-
բանութեան ընթացքին, անկախ ընկերվա-
րականները զեւրոպէն ոյժ օտիկ զաւարկա-
րութեան խաղաղականութեան՝ կուրի միմ-
չի որ միջազգային արդարութեան սկզբ-
ութիւններ եւ Խալիոյ ազգային ցանկաւ-
րութիւններ յայտնականին: Իրենց պիտի ծափա-
հարուեցաւ: Պոքամամուրիւնը կը բաղ-
կանաւ պատեցուցան ընկերվաւրակներէ:

Հոռոմ, 4. — Երեւել. Ժողովը վստա-
հութեան բու հաւա կառավարութեան:

ԵՐԱՅԻՄ ԵՒ ՎԱՅԻ ԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Լոնտոն, 4. — Նոյ. 30ի երեկոյան
ընթացքին Զօր. Թաւեգիկէն յիշատակին
գործողութիւն մը կատարեց Սիւսի իրեն
գերիվեր ուժերու դէմ: Բիթ. վնասները բո-
լոր կարգերէն 150 հոգի կը հաւանին: Գե-
սային երկու օգնականներն հրետանին կը-
րակին վնասներով լուծեցան, բայց անոնց
ընդամենները եւ մեծամասնը անգործածելի
վնասի մէջ դրուեցան: Զօր. Թաւեգիկէն
ի վեր կը հանէ զինուորներու հաստատու-
թիւններ եւ կը յայտնէ թէ նախորդ կա-
տարած և կատարել կանոնաւորութեան
վերջին լուրերը կը ցուցնեն թէ Զօր. Թա-
ւեգիկէն միայն մէկ քանի մղոն հեռու կը
գտնուի: Բարիկ-Ամսթրամ, դիրք մը որուն
վրայ ուղղուելու վրայ է:

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

Մ. ՏՊԱՐԱՆ
ԽՈՒ. ԵՐՈՐԱՊԵՐԱՆ, ԱՅՏ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Հայկական ամկառնէն

ՊԻՇԻՍԻ ԴԻՄՍ

Բեյրութ, 4. — Կովկասի ճակա-
տին վրայ, հաւանքեցնք զէպի վարդե-
նիս նահանգը Թուրքերը և հիմա Պիթի-
լիսի դիմացն ենք: Լոնտոնը ձեռն թան-
ձըր խաղով մը ծածկուած են:

Լոնտոն, 1. — Ռուսները Երբարտի ա-
րեւել. կողմը Գաւազ-Կիստոնին լեռնե-
րուն մէջ (Գրեյ-Կոնիկ) Թրքական յար-
ձակումները ետ մղեցին:

Լոնտոն, 2. — Կ'իմացուի թէ Վա-
նայ լէին հարաւային կողմը Թուրքերը
և Ռուսները միջև բուռն ճակատամարտ
մը տեղի ունեցած է: Թուրքերը ամրաց-
եալ երկու գիւղերը լքելով նահանջած են:
Ռուսները զանոնք կը հետապնդեն:

ԳԻՊ Ի ՎԱՆ

Վանի շրջանի նոր նահանգապետ
փոխ-գնդապետ Ալֆրէտ Իօսիֆի Տերմէնը
խնդրած է մեզ յայտնել ի դիտութիւն
բոլոր վանեցիներին, որ ցանկացողները
վերաբանալ իրենց հայրենիքը՝ պէտք է
իրանց հետ վերցնեն բաւականաչափ պա-
շար օւտիլներ, որովհետեւ ներկայումս
Վանի շրջանում պաշարեղէնի մեծ պա-
կասութիւն կայ:

— Այս օրերս ինչպէս է մեկնում հայ
կառավարներից քաղաքացի այն միջոցին,
որ կազմակերպել է այդ միջոցի պետ
Պ. Արմենակ Եկարեանը և որ գտնուելու
է նահանգապետ Տերմէնի հրամանատա-
րութեան ներքոյ: Հայկական այս միջոց-
քայլի պաշտանն է. ինչպէս յայտարար-
ուեց, պաշտպանել Վանի շրջանն և վե-
րադարձող փախտակցներին առաջակա-
յին յարձակումներից, թալանից և ապա-
հովել կեանքն ու խաղաղ աշխատանքը:
(Մեպի)

ԳԱԶԻՐԻ ՆԱԽՈՐԴ Զ. Կ. ՍԱԸԸ

Ի դիտութիւն Երկրագործի Պատ. Աղ-
գայնոց կը յայտարարուի թէ 1913ին գո-
յութիւն ունեցող «Հայ Կարմիր-Խաչի»
Գանձիկի Մասնաճիւղը, իրաւունք չու-
նի այդ անուան տակ շարժանակելու, նը-
կատի առնելով Պուլկար Կերպունի հաստ
6119 Դեկտ. 1913 Թուականը գրութիւնը
որը հրատարակած եւ ժամանակին «Յու-
սաքեր» 133 թիւով:

Հայ Կարմիր-Խաչի Գանձիկի Մաս-
նաճիւղին ամբողջ գործունեութիւնն է
եղած հետեւեալը:

Ա. Թ. Բ. Գ. հանգանակութեան գոյա-
ցած (Տ

